

Til lovforslag nr. L 117. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 4. maj 1995

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand

(Amtskommunalt ansvar for stofmisbrugsbehandling)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige henvendelser fra Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening.

Nogle af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes besvarelse heraf er optrykt som bilag til betænkningen.

Der er af et mindretal stillet et ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse*. Mindretallet vil redegøre for sin stilling til det stillede ændringsforslag under 2. behandling.

Et *andet mindretal* (Venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Venstre kan ikke støtte regeringens forslag, da det er Venstres opfattelse, at kommunerne er de bedste til at løse en opgave af så individuel karakter som narkobehandling.

Venstre mener, at der er brug for en målrettet indsats for at gøre stofmisbrugere i stand til at leve en stoffri tilværelse. Regeringens forslag om at flytte ansvaret for behandlingen af stofmisbrugere fra kommunen til amtet vil ikke betyde en mere målrettet indsats, tværtimod.

I den kommunale socialforvaltning kender man stofmisbrugeren og kan - sammen med vedkommende selv samt eventuelt den praktiserende læge - lægge en behandlingsplan, der

forhåbentlig kan resultere i en stoffri tilværelse.

Regeringens lovforslag gør efter Venstres opfattelse den enkelte til kastebold i systemerne, og udgifterne til det offentlige bureaukati vil vokse, uden at behandlingseffekten bliver tilsvarende bedre.

Vedrørende det foreslåede § 96, stk. 4, om amternes mulighed for at indgå aftaler med private institutioner er Venstre selvfølgelig enig i, at der skal være mulighed for at købe pladser på private behandlingscentre, hvilket man allerede kan efter gældende lov.

Et *tredje mindretal* (Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og det stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for mindretallet (Enhedslistens medlem af udvalget) bemærker, at Enhedslisten finder det vigtigt, at der kommer en større amtlig og statslig deltagelse i løsning af opgaver med stofmisbrugere, herunder deltagelse i de økonomiske byrder. Det er vigtigt, at der kommer en øget behandlingsindsats på dette område. Enhedslisten finder det acceptabelt, at lovforslaget åbner op for brug af private institutioner i behandlingsøjemed, da det under alle omstændigheder må være resultaterne, der tæller, men Enhedslisten finder det vigtigt, at der er et tilsyn med behandlingen. Dette behov for tilsyn skal ses i lyset af, at der ikke for nuværende findes entydige resultater

med hensyn til behandlingseffektivitet, heller ikke fra de private institutioner. Enhedslisten vil i øvrigt gerne understrege betydningen af, at der findes en lang og forskelligartet række tilbud, som i højere grad kan tage hensyn til den enkelte stofmisbruger. Enhedslisten finder også, at det er et fremskridt, at visitationskompetencen til metadon bliver et amtskommunalt ansvar. Enhedslisten har i øvrigt som politik, at stofmisbrugerne skal kunne få deres stof som receptpligtig medicin efter en forudgående visitering af fagkyndige. Enhedslisten betragter ikke stofordination, heller ikke metadonordination, som egentlig behandling.

Et femte mindretal (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret.

Det er vigtigt for mindretallet at tilkendegive, at mindretallet naturligvis støtter lovforslaget, da det er et vigtigt skridt i retning af bedre hjælp til narkomaner og dermed en hjælp til hele samfundet.

Men mindretallet finder, at centraliseringen af ansvaret hos amterne skal ses som en nødvendig overgangsperiode, og at dette ansvar for behandlingen af narkomanerne med tiden igen bliver lagt ud til primærkommunerne.

Mindretallet støtter som nævnt lovforslaget, men havde gerne set, at kommunerne havde en større andel af visitationskompetencen. Det skal derfor være mindretallets opfordring, at ministeren ved udformningen af vejledningen gør sig umage med at give kommunerne så stor andel af visitationskompetencen som muligt. Når finansieringen af behandlingen af narkomanerne skal deles lige mellem amter og kommuner, må det være rimeligt, at kommunerne

så også kan få deres narkomaner i behandling, når de beder om det.

Endelig skal mindretallet opfordre ministeren til at sørge for, at det offentliges kontrol og tilsyn med de private behandlingsinstitutioner begrænser sig til det nødvendige og ikke udvikler sig til en nidkær petitessekontrol af ligegyldigheder. Alle narkomaner er forskellige og har i virkeligheden brug for individuel behandling. Netop her gør de private behandlingsinstitutioner deres gavn, idet de kan tilbyde forskelligartede behandlinger - den mangfoldighed skal bevares.

Ændringsforslag

Af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (EL):

Til § 1

1) I det under nr. 3 foreslåede § 96, stk. 4, indsættes efter 2. pkt. som nye punktnummer:

»Amtsrådet, jf. 1. pkt., eller kommunalbestyrelsen, jf. 2. pkt., fører tilsyn med de private institutioner eller foreninger, der indgås aftale med. Socialministeren fastsætter nærmere regler om tilsynet.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Med ændringsforslaget lovfæstes en generel tilsynsforpligtelse med private tilbud. Socialministeren fastsætter de nærmere regler om tilsynet, som bl.a. skal omfatte offentlig indsigt i budget- og regnskabsforhold og offentlig repræsentation i den private institutions eller forenings bestyrelse.

Jørn Pedersen (S) Else Marie Mortensen (S) Jan Petersen (S) Peder Sass (S)

Grete Schødts (S) Villy Søvnal (SF) fmd. Bjørn Elmquist (RV) Bruno Jerup (EL)

Sonja Albrink (CD) Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Flemming Oppfeldt (V)

Lars Løkke Rasmussen (V) Bendt Bendtsen (KF) Karen Højte Jensen (KF)

Jens Jørgensen (KF) Tom Behnke (FP) nfmd.

Bilag

Udvalgets spørgsmål 1-3 og socialministerens besvarelse heraf

Spørgsmål 1:

Er ministeren indstillet på at decentralisere ansvaret til kommunerne igen, når problemet er kommet under kontrol?

Svar:

En senere decentralisering efter en periode med amtskommunalt hovedansvar vil på ethvert tidspunkt kunne tages op til fornyet overvejelse på baggrund af indhøstede erfaringer. Der vil endvidere kunne indarbejdes en særlig revisionsbestemmelse i bilstandsloven om efter et bestemt antal år at tage loven op til revision ad dette spørgsmål. I øvrigt åbner det foreliggende lovforslag op for en aftalt decentralisering på et hvilket som helst tidspunkt, amtet og kommunerne måtte finde det hensigtsmæssigt.

Spørgsmål 2:

Hvordan kan kommunerne gives større kompetence, end lovforslaget lægger op til, f.eks. således at amter og kommuner har samme adgang til at visitere?

Svar:

Om den parallelle visitation skal bemærkes, at en sådan ordning vil kunne aftales mellem en amtskommune og en eller flere kommuner efter forslaget til ny § 68 a, stk. 4.

En lovfæstet generel adgang til visitation til egentlig behandling for både amtskommuner og kommuner kan dels føre til en forflygtigelse af ansvaret, dels medføre problemer med planlægningen af den samlede indsats i amtet og vil kunne føre til en skævvridning af indsatsen i et amt, hvor en særlig aktiv kommune vil kunne dræne de samlede midler, amtet har afsat til stofmisbrugsbehandling.

Bilstandslovens afsnit om revalideringsinstitutioner indeholder bestemmelse om, at kommunerne kan drive beskyttede virksomheder m.v., som især er beregnet for personer med bopæl i kommunen (§ 91, stk. 4), og en visitationsbestemmelse om at kommunalbestyrelsen

i vedkommende kommune selv kan visitere egne borgere hertil (§ 94, 2. pkt.), hvor visitationsansvaret i øvrigt påhviler amtsrådet ved optagelse på beskyttede værksteder. Denne form for parallel visitation anvendes kun i relativt mindre omfang af kommunerne i forbindelse med enkeltpladser, men kan give problemer ved klager over afslag på kommunale pladser.

En anden model for kommunal indflydelse på visitationskompetencen, som har været overvejet i forbindelse med lovforslagets udformning, er amtslig visitation på baggrund af en indstilling fra kommunalbestyrelsen. Dette er man imidlertid veget tilbage for at foreslå på grund af de problemer, der kan være forbundet med et lovfæstet krav om kommunal indstilling. Der kan f.eks. være tale om, at sagens behandling i amtskommunen unødigt længe må afvente en kommunal indstilling, ligesom negative kommunale indstillinger især på dette område vil kunne skabe u hensigtsmæssige forhold. En ordning med kommunal indstillingsret burde i givet fald suppleres med bindende retningslinjer om indstillingsproceduren, herunder med tidsfrister for sagsbehandlingen.

Der skal i øvrigt henvises til, at i tilfælde af uenighed mellem en kommune og en amtskommune om de konkrete afgørelser om tilbud, amtsrådet træffer, vil kommunen i medfør af bilstandslovens § 15 a kunne indbringe amtsrådets afgørelse for Den Sociale Ankestyrelse.

Endelig er der, hvis der ikke kan opnås enighed om og kommune imellem om ansvaret på dette område, nu skabt mulighed for en forsøgsgodkendelse efter forslag i henhold til § 138 e i lov nr. 86 af 8. februar 1995 om ændring af lov om social bistand m.v. (styrkelse af indsatsen for socialt udstødte). Efter en sådan godkendelse vil såvel forsyningsansvaret som visitationsansvaret komme til at påhvile kommunalbestyrelsen, hvis socialministeren skønner, at opgavevaretagelsen fagligt og økonomisk må anses for bæredygtig inden for vedkommende lokalområde og i amtet.

Spørgsmål 3:

Hvad forestiller ministeren sig, at der skal ske med de narkomaner, der ikke vil eller kan afvænes lige nu, og som ikke er interesseret i at indtage metadon?

Svar:

Narkomaner har ligesom andre borgere ret til tilbud efter bistandsloven og anden lovgivning. Når en narkoman ikke vil tage mod et behandlingstilbud, herunder et tilbud om metadonbehandling, eller der ikke aktuelt er mulighed for at give et behandlingstilbud, bør der fra kommunal side, evt. gennem den forudsatte planlægningsfase med amtet, være opstillet nogle målsætninger for indsatsen og fastlæggelse af serviceniveauet af de forskellige støttende foranstaltninger.

Med den ovenfor nævnte ændring af bistandsloven er f.eks. skabt nye muligheder for tilbud til gruppen af personer med særlige so-

ciale vanskeligheder, herunder stofmisbrugere. En ny § 68 b indeholder således tilbud til denne gruppe mennesker i bofællesskaber og andre boformer om en særlig personlig støtte, hvorved de kan hjælpes med at fastholde boligen og i øvrigt hjælpes til at fungere bedre. Hertil kommer de nye muligheder for væresteder, hvor der kan tilbydes aktivitets- og omsorgstilbud, som pågældende bestemmelse også rummer.

Hertil kommer en række projekter både i privat/frivilligt regi i vid udstrækning støttet af socialministerielle puljemidler, som retter sig blandt andet til gruppen af stofmisbrugere, jf. lovforslagets bemærkninger.

Med de nye puljemidler, jf. Socialministeriets samtidige bemærkninger til Amtsrådsforeningens henvendelse af 27. januar 1994 til Folketingets Socialudvalg, vil muligheden for at tilbyde forskellige grupper af stofmisbrugere støttende foranstaltninger blive yderligere forbedret.